

Efesusluqlargha

Rosul Pawlus Efesus shehiridiki jamaetke yazghan mektup

¹ Xudaning iradisi bilen, Mesih Eysanining rosuli bolghan menki Pawlustin Efesusta turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni Mesih Eysada ixlasmen bolghanlarga salam! □ ■ ² Atimiz Xuda hem Reb Eysa Mesihtin silerge méhir-shepinq we xatirjemlik bolghay! ■

³ Bizni Mesihte, ershlerde barliq rohiy bext-beriketler bilen beriketligen, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi hem Atisi mubarek bolghay! □ ■ ⁴ Chünki U bizni, muhebbet ichide bolup Özining aldida pak-muqeddes, daghsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla

□ **1:1 «Efesusta turuwatqan muqeddes bendilerge, yeni Mesih Eysada ixlasmen bolghanlar...»** — «muqeddes bendiler»: — oqurmenlerge éniq bolsunki, muqeddes kitabta «muqeddes» dégen söz herdaim «Xudagha xas», «Xudagha toluq atalghan», «pak-muqeddes» dégen menide ishlitilidu. ■ **1:1** Rim. 1:7; 1Kor. 1:2; 2Kor. 1:1. ■ **1:2** Gal. 1:3; 1Pét. 1:2. □ **1:3 «ershlerde barliq rohiy bext-beriketler»** — yaki «ershtiki yerlerde barliq rohiy bext-beriketler». **«bizni Mesihte, ershlerde barliq rohiy bext-beriketler bilen beriketligen, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi hem Atisi...»** — Xudaning neziride, ishen'güchiler rohiy jehettin alliqachan «Mesih bilen ershlerde olturghan»dur. 20-ayetni körüng. «Mubarek bolghay» mushu yerde «medhiyilensun» yaki «eng bextlik bolghay» dégen menide. Grék tilida 3-ayettin 14-ayet-kiche bolghan ayetler peqet uzun birla jümle bilen ipadilen'gen. Chüshünishke qolayliq bolsun üçün biz uni parchilap terjime qilduq. ■ **1:3** 2Kor. 1:3; 1Pét. 1:3.

talliwalghanidi; □ ■ 5 U Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldin'ala Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi; □ 6 bu ishta Uning méhir-shepqtining ulughluqigha medhiye oqulidu; chünki U méhir-shepqtiti bilen bizni Öz söyginide shapaetlendürgenidi. □ ■ 7 Biz Uningda *Atining* méhir-shepqtining molluqi bilen Uning qéni arqiliq qulluqtin hör qilinishqa, itaetsizliklirimizge qarita kechürümge tuyesser bolduq; □ ■ 8 U *bu méhir-shepqteti* barliq danaliq

-
- 1:4 «...U **bizni, muhebbet ichide bolup** Özining aldida pak-muqeddes, daghsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla talliwalghanidi...» — bezi terjimiride «muhebbet ichide» yaki «muhebbet bilen» 5-ayetke baghliq 5-ayettiki izahatni körün. ■ 1:4 Luca 1:75; Yuh. 15:16; Ef. 5:27; Kol. 1:22; 2Tim. 1:9; Tit. 2:12. □ 1:5 «U **Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldin'ala Eysa Mesih arqiliq** Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi...» — bezi terjimiride 4-ayettiki «muhebbet ichide» yaki «muhebbet bilen» bu 5-ayetke baghan'ghan. Démek, 4-5-ayet: «Chünki U bizni Özining aldida pak-muqeddes, daghsiz turushimiz üçün alem apiride qilinmay turupla talliwalghanidi; U muhebbet bilen Öz iradisige yaqqini boyiche bizni aldin'ala Eysa Mesih arqiliq Özige oghulluqqa qobul qilishqa békitkenidi» déyildi. □ 1:6 «U **méhir-shepqtiti bilen bizni Öz söyginide shapaetlendürgenidi**» — «Öz söyгини» — Oghli Eysa Mesichtur. ■ 1:6 Mat. 3:17. □ 1:7 «Biz Uningda *Atining* méhir-shepqtining **molluqi bilen** Uning qéni arqiliq qulluqtin hör qilinishqa, itaetsizliklirimizge qarita kechürümge tuyesser **bolduq...**» — «Uningda» — Mesithe. «qulluqtin hör qilinish» — grék tilida bir söz bilen ipadilinidu, u adette qulni hör qilishni körsitudu; shapaetchi pul béríp uni hörlükke chiqirip erkin qilidu. Rosul éytqan bu qulluq, gunahning we jin-sheytanlarning ilkige esir bolushni körsitudu. Injildiki «hör qilish» («apolutrosis») Tewrattiki «hemjemet bolup qutquzush» («goel») dégen sözning menisi bilen oxshashtur. ■ 1:7 Ros. 20:28; Kol. 1:14; Ibr. 9:12; 1Pét. 1:18.

hem pem-paraset bilen bizge zor tartuqlidiki,
9-10 — U Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche iradisidiki sirni, yeni waqit-zamanlarning piship yétilihanini idare qilishi bilen barliq mewjudatlarga, yeni ershlerde bolghanning hemmisige, zéminda bolghanning hemmisige Mesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish meqsitini bizge ayan qildi; □ ■ **11** Uningda bizmu Xudagha miras qilin'ghan; biz shu meqsette barliq ishlarni eqil-iradisi boyiche idare Qilghuchining nishani bilen shu ishqqa aldin'ala béktilgeniduq; □ ■ **12** shuning bilen Mesihni awwal tayanch qilghan bizler Uning shan-sherpining

□ **1:9-10 «Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche»** — yaki «Mesihte béktilken U Öz könglige pükken güzel xahishi boyiche...». Grék tilida peqet «Uningda pükken...» yaki «Özide pükken..» déyildi. «... **barliq mewjudatlarga, yeni ershlerde bolghanning hemmisige, zéminda bolghanning hemmisige Mesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish meqsitini bizge ayan qildi**» — «... barliq mewjudatlargaMesihni bash qilip ularni Mesihte jem qilish» dégen söz grék tilida peqet üch söz bilenla ipadilindu. Menisi: (1) pütkül kainatqa Mesih bash bolidu; (2) pütkül kainattiki hemme mewjudat Mesihte «yighip bir qilinip», herbir nersining heqiqiy ehmiyiti körsitiliidu; (3) Mesihning bashchiliqi astida kainattiki barliq mewjudatlar bir-biri bilen inaq bolup, bir-birige toluq maslishidighan bolidu. ■ **1:9-10** Rim. 16:25; Ef. 3:9; Kol. 1:26; 2Tim. 1:9; Tit. 1:2; 1Pét. 1:20; Yar. 49:10; Dan. 9:24; Gal. 4:4. □ **1:11 «Uningda bizmu Xudagha miras qilin'ghan»** — «Uningda» — «Mesihte». «**bizmu (Xudagha) miras qilin'ghan**» — yaki «biz bir mirasqa ige bolghan». «**barliq ishlarni eqil-iradisi boyiche idare Qilghuchi**» — Xuda. ■ **1:11** Rim. 8:17.

ulughluqini namayan qilghuchi bolduq; □
13 heqiqetning kalam-sözini, yeni nijatinglardiki
 xush xewerni anglap silermu Uninggħa tayandinglar – we Uninggħa ishen'gininglarda,
 siler wede qilin'ghan Muqeddes Roh bilen möhürlendinglar. □ ■ **14 Xudaning shan-**
sheripining ulughluqi namayan qilnip, igiliki
üzül-késil hör-nijat qilin'ghuche, Muqeddes Roh

- **1:12 «shuning bilen Mesihni awwal tayanch qilghan bizler Uning shan-sherpining ulughluqini namayan qilghuchi bolduq»** — «Mesihni awwal tayanchi qilghan bizler» belkim Mesihke birinchi bolup egeshken Yehudiyarlarni körsitudu. Efesustiki jamaetning köpinchisi belkim Yehudiy emesler, ular keyin ishen'gen. □ **1:13 «... we Uninggħa ishen'gininglarda, siler wede qilin'ghan Muqeddes Roh bilen möhürlendinglar»** — «Muqeddes Roh bilen möhürlinish» togruluq «qoshumche söz»imizni körün. ■ **1:13 Rim. 8:15; 2Kor. 1:22; 5:5; Ef. 4:30.**

mirasimizning «kapalet»i bolidu. □ ■

15 Shuning bilen, silerning Reb Eysagha baghlighan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge bolghan muhebbitinglar toghruluq anglichandin tartip, □ ■ **16** dualirimda silerni eslep, siler üchün rehmet éytishni toxtatmidim; **17** tileydighinim shuki, Rebbimiz Eysa Mesihning Xudasi, shan-sherepning Igisi bolghan Ata

□ **1:14** «Xudaning shan-sheripining ulughluqi namayan qilinip, igiliki üzül-késil hör-nijat qilin'ghuche, Muqeddes Roh mirasimizning «kapalet»i bolidu» — «kapalet» toghruluq: bu ayet töwendiki heqiqetlerni körsitudu: — (1) Xudaning nijatida, U ademni gunahtin qutquzup «hör qilidu»; U qutquzghan adem yaki jamaet Uning Özining «igiliki»dur. «İgiliki» — Xudaning igiliki bolghan bizler — roh, jan, ténimizning hemmisidur. (2) bu «hör qilish» bu dunyada téxi «üzül-késil» bolmaydu; nijatqa érishken kishilerde «yéngi roh», «yéngi qelb» bolghini bilen «yéngi ten» téxi bolmaydu; tirilish künide «yéngi ten» «toluq hör qilinish» yaki «üzül-késil hör qilinish» bolidu. Bu «toluq hör qilinish» ishen'genlerning «toluq mirasi» bolidu. (3) shu künide Xudaning shan-sheripining ulughluqi tolimu namayan qilinidu; (4) shu kün'giche, yeni ishen'güchilerning «toluq miras»ni igiliwélishighuche, Muqeddes Roh herbir ishen'gen ademning qelbide turup uningha bu mirasini tétitip, wujudida mirasning heqiqet ikenlikini ispatlap bérudu. Yene kélip Muqeddes Rohning ishen'güchining qelbide turghanlıqining özi, uning kelgüsidi bu mirasqa choqum ige bolidiganlıqining kapalitidur. Grék tilida «kapalet»ning yene bir menisi «wede üzüki» (yigitning qizgha bolghan wedisige kapalet süpitide bérilgen). ■ **1:14** Mis. 19:5; Qan. 7:6; 14:2; 26:18; Rim. 8:23; 1Pét. 2:9. □ **1:15** «shuning bilen, silerning Reb Eysagha baghlighan étiqadinglar we barliq muqeddes bendilerge bolghan muhebbitinglar toghruluq anglichandin tartip, ...» — grék tilida -15-ayettin 23-ayetkiche bolghan ayetler peqet uzun birla jümle bilen ipadilen'gen. Chüshünishke qolaylıq bolsun üchün biz uni parchilap terjime qıldıq. ■ **1:15** Fil. 1:3; Kol. 1:3; 1Tés. 1:2; 2Tés. 1:3.

silerning Uni toluq bilishinglargha danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilghay, □ 18 shuning bilen silerning qelbtiki közliringlar roshenliship, Uning chaqiriqigha baghan'ghan ümidning némilikini, Uning muqeddes bendiliride bolghan shereplik mirasining qimmetliklikini □ 19 we Uning ishen'güchi bizlerge zor küchi bilen qaratqan qudratining hésabsiz büyülüklünü bilip yetkeysiler; ■ 20 del shu qudretni U Mesihni ölümdin tirildürüp, ershlerde Özining ong yénida

□ 1:17 «shan-sherepning **Igisi bolghan Ata**» — grék tilida «shan-sherepning Atisi» — Pawlus shu söz bilen: «Mesih Eysanıng Özi «Xudanıng shan-sheripidur»» dep körsetmekchi bolsa kérek. **«silerning Uni toluq bilishinglargha danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilghay»** — «danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi rohni ata qilish»: qaysi roh körsitili? Közqarishimizche u «Muqeddes Roh» emes; chünki Xuda ulargha Muqeddes Rohni alliqachan ata qilghan (13-14). Bizningche, étiqachilar ning öz rohini körsitidu. Rosul ularda «danaliq hem wehiyni özleshtürgüchi roh» bolsun, dep dua qilidu. Alayluq, men birsi üçhün «Xuda sizge salamet bir ten ata qilghay» dep tilisem, emeliyyette uning alliqachan téni bar, elwette. Lékin télikim uningda saglam ten bolsun üçhündür. Démek, Pawlusning bu duasining menisi: «Xuda herbirining rohini «danaliq hem wehiy qobul qilghudek bir roh» qilsun, dégenliktür. □ 1:18 **«Uning muqeddes bendiliride bolghan shereplik mirasining qimmetliklik..»** — bashqa birjil terjimisi: «Uning muqeddes bendilirining shereplik mirasi..». Lékin bizningche «Uning chaqiriqigha baghan'ghan ümid», «mirasi» we 19-ayettiki «hésabsız küchi»ning hemmisining eng muhim teripi Xudagha tewedur, shunga «muqeddes bendiliride bolghan mirasi»ni «Xudanıng Öz mirası» dep qaraymiz. «Qoshumche söz»imizni körüng. ■ 1:19 Kol. 2:12.

olturghuzghinida Uningda yürgüzgenidi; □ ■
21 peqet bu zamandila emes, belki kelgüsü zamandimu Uni barlıq hökümränliqtin, hoquqtin, kück-qudrettin, xojayinliqtin we barlıq tilgha élinidighan herqandaq nam-shereptin köp üstün qoyghan; □ **22** barlıq mewjudatlarni Uning putliri astigha qoyup, jamaet üchün Uni hemmige bash bolushqa ata qilghan. □ ■ **23** Jamaet bolsa Uning téni, yeni hemmini hemme jehettin Toldurghuchining mukemmel jehiridur.■

2

1 We siler bolsanglar, qebihlikliringlar hem

- **1:20** «**del shu qudretni U Mesihni ölümdin tirildürüp, ershlerde Özining ong yénida olturghuzghinida Uningda yürgüzgenidi...**» — bashqa birxil terjimisi: «Mesihni ölümdin tirildürginide del shu qudretni Uningda yürgüzgenidi; we Uni ershlerde Özining ong qolida olturghuzup,...». ■ **1:20** Zeb. 110:1; Ros. 2:34; 1Kor. 15:25; Kol. 3:1; Ibr. 1:3; 10:12; 1Pét. 3:22.
- **1:21** «**peqet bu zamandila emes, belki kelgüsü zamandimu ... barlıq hökümränliqtin, hoquqtin, kück-qudrettin, xojayinliqtin we barlıq tilgha élinidighan herqandaq nam-sherep...**» — bu yerde körsitiwatqini meyli yaxshining bolsun, eskining (jin-sheytanlarning) bolsun, herqandaq «hökümranlıq, hoquq, kück-qudret, xojayinlıq we ... nam-sherepler»ni öz ichige alidu. Mesihning nami ularning hemmisidin üstün turidu. □ **1:22** «**barlıq mewjudatlarni Uning putliri astigha qoyup, jamaet üchün Uni hemmige bash bolushqa ata qilghan**» — ademni heyran qilarlıqi shuki, mushu ayetlerde Xudaning Mesihni hemme mewjudatqa bash qilghanlıqi **jamaetning bext-berikiti** üchün bolghan, déyilgen. ■ **1:22** Zeb. 8:6; Mat. 28:18; 1Kor. 15:27; Ibr. 2:8. ■ **1:23** Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; Ef. 4:16; 5:23.

gunahliringlarda ölgen bolup,^{□ ■ 2} bu dunyaning dewrige egiship, hawaning hoquqini tutqan hökümdargha, yeni bugünkü künde itaetsizliktin bolghan perzentlerni qutritiwatqan rohqa egiship, bu ishlarda ilgiri mangghansiler;^{□ ■ 3} biz herbirimizmu ilgiri shularning arisida etlirimizdiki shehwet-heweslerde hayat ötküzgenmiz, etlirimiz hem öz oy-xiyalimizning xahishlirigha emel qilip, bashqilargha oxshash, mahiyette «ghezeptiki perzentler» bolghanmiz;^{□ 4} biraq Xuda, mol rehim-shepqetni körsetküchi bolup, bizni söygende bizge körsetken alembexsh méhir-muhebbiti tüpeylidin, — ⁵ hetta itaetsizliklerde ölgen waqtimizdimu, bizge Mesih bilen bille jan kirgüzüp (méhir-shepqet bilen

- ^{□ 2:1} «siler bolsanglar, qebihlikliringlar hem gunahliringlarda ölgen bolup,...» — adem gunahning ilkide bolsa rohiy jehettin bir «ölük», «öлgen» bolidu, xalas. ■ 2:1 Rim. 5:6; Kol. 2:13. ^{□ 2:2} «bugünkü künde itaetsizliktin bolghan perzentler» — «itaetsizliktin bolghan perzentler» dégen ibare insanning esli tüp tebiitiide itaetsizlikning barliqini körsitidu (hem-mimiz Adem'atimizning «itaetsiz tebiiti»ge mirasxor bolup tughulduq). Lékin «itaetsizliktin bolghan perzentler» Xudanining shepqiti bilen Xudanining Özining perzentliri bolidu (5-ayetni körüng). «hawaning hoquqini tutqan hökümdar»... «itaetsizliktin bolghan perzentlerni qutritiwatqan roh» — Sheytanni körsitidu, elwette.
- 2:2 Yuh. 12:31; 14:30; 16:11; 1Kor. 6:11; Ef. 6:12; Kol. 3:7; Tit. 3:3. ^{□ 2:3} «biz herbirimizmu ilgiri shularning arisida etlirimizdiki shehwet-heweslerde hayat ötküzgenmiz ... mahiyette «ghezeptiki perzentler» bolghanmiz» — «ghezeptiki perzentler» ikki bisliq ibare bolup, hem «herdaim ghezepke tolup yúrgen ademler» hemde «(Xudanining) ghezep künige békitilgen ademler»nimu körsitidu.

qutquzuldunglar!); □ ■ 6 bizni Uning bilen bille tirildürüp, ershlerde Mesih Eysa bilen bille olturghuzghan; 7 meqsiti kelgüsü zamanlarda Uning Mesih Eysada bizge qaritilghan méhribanlıqi bilen ipadilen'gen shapaitining shunche ghayet zor ikenlikini kösitishtin ibarettur; 8 chünki siler shepinq bilenla ishensch arqılıq qutquzuldunglar. Bu ish özünglardin kelgen ish emes, belki Xudadin kelgen iltipat, □ ■ 9 u zadila ademlerning emel-ejridin kelmeydu, bu hem héchkimning maxtanmaslıqi üchündür. ■ 10 Chünki biz Xudanıň ishligen hüniridurmız, xeyrxah ishlar üçhün Mesih Eysada yaritilghanmız; Xuda esli bizning ularda méngishimiz üçhün bu ishlarnı aldin'ala teyyarlıghanidi. ■

11 Shunga siler eslidi etliringlarga asasen «yat eller» dep hésablan'ghininglarnı, — insanning qoli bilen etliride «xetne qilin'ghanlar» dep atalghan-

- 2:5 «hetta **itaetsizliklerde** ölden **waqtımızdimu**, **bizge Mesih bilen bille jan kirgüzüp** (**méhir-shepinq bilen qutquzuldunglar!**)...» — «Mesih bilen bille jan kirgüzüp (janlandurup)...» dégenlik néme bildürudu? Mesih Eysa ölgende, Xuda Uninggha étihad baghlichuchiları Uning bilen teng ölden, U ölümdin tırılgende Uning bilen teng tırılgan dep hésablıghan. «Qoshumche söz»imizni körüng. «(**méhir-shepinq bilen qutquzuldunglar!**)» — Pawlus mushu yerde Efesusluqlarnı righthetlendürüshte bek hayajanlinip kétip, tuyuqsız 8-ayettiki «siler shepinq bilenla ishensch arqılıq qutquzuldunglar!» dégen gepke ötüp kétidu. ■ 2:5 Ros. 15:11; Rim. 6:8; 8:11; Kol. 3:1, 3; Tit. 3:5. □ 2:8 «chünki **siler shepinq bilenla ishensch arqılıq qutquzuldunglar**» — bu «qutquzulush» hayat(-mamat)lıqtıki addiy xeterlerdin emes, belki xeterning xetiri bolghan gunahtın qutquzulup menggү hayatqa érishiştin ibaret. ■ 2:8 Mat. 16:17; Ef. 1:19. ■ 2:9 Rim. 3:27; 1Kor. 1:29. ■ 2:10 2Kor. 5:17; Ef. 1:4; 4:24; Tit. 2:14.

lar teripidin «xetnisiz» dep atalghanliqinglarni, □
 12 shundaqla shu chaghda Mesihsiz bolup, Is-
 railning puqraliqining sirtida turup, wedilerni
 élip kelgüchi ehdilerni yat bilip, bu dunyada
 ümidsiz hem xudasiz yashighininglarni ésinglarda
 tutunglar; □ ■ 13 lékin esli yiraqlarda bolghan
 siler hazir Mesihning qéni arqiliq yéqin qilind-
 inglar; 14 chünki U bizning inaqliqimizdur, U ikki
 terepni bir qilip otturidiki ara tamni chéqwetti;
 ■ 15 yeni, Öz etliri arqiliq öchmenlikni tügitip,
 belgilimilerni körsetken, emrlerni yetküzgen qa-
 nunni bikar qilip, ikki terepni Özide yéngi bir
 adem qilip yaratti, shuning bilen inaqliqni apiride

-
- 2:11 «siler eslide etliringlarga asasen «yat eller» dep hésablan'ghininglar» — «etliringlarga asasen» yaki «etlik közqarashche». «insanning qoli bilen etliride «xetne qilin'ghanlar» dep atalghanlar teripidin «xetnisiz» dep atalghanliqinglar» — démek, Yehudiylar teripidin «xetnisiz» dep atalghanlar. Injil boyiche «heqiqiy xetne» ette emes, roh-qelbte bolushi kérek. Démek, qelb-roh barliq shexsiy arzu-hewesler, bu dunyagha tewe barliq ézitquluqtin «késiwétilip», Xudagha ibadet qilishqa erkin qilinidu. Mundaq «rohiy xetne» «ademning qoli» bilen emes, peqet Xudaning Muqeddes Rohi arqiliq bolidu.
- 2:12 «...wedilerni élip kelgüchi ehdilerni yat bilip...» — «wediler» bolsa Xudaning wediliri, elwette. ■ 2:12 Rim. 9:4.
- 2:14 Yesh. 9:5; Mik. 5:4; Yuh. 16:33; Ros. 10:36; Rim. 5:1; Kol. 1:20.

qildi; □ 16 kréstke mixlinip mushuning wasitisi bilen öchmenlikni qetl qilip, ikkisini bir tende Xuda bilen epleshtürdi; □ 17 andin U kélép, yiraqlarda turghan silergimu inaqliq xush xewirini jakarlidi, yéqindikilergimu inaqliqni jakarlidi. □ ■ 18 Chünki her ikkimizning Uning arqiliq bir Ro-

□ 2:15 «yeni, Öz etliri arqliq öchmenlikni tügitip, belgilimilerni körsetken, emrlerni yetküzgen qanunni bikar qilip, ikki terepni Özide yéngi bir adem qilip yarattı, shuning bilen inaqliqni apiride qildi» — «Mesih Öz etliri arqliq ... qanunni... bikar qilip» — Yehudiy jamaet hem Xudani tonumaqchi bolghan «yat eller»ning dostluqta bolushigha eng chong tosalghu, shuningdek hetta öchmenlikni peyda qilghan amil bolsa del Xuda Musa peyghemberge chüshürgen Tewrat qanunidiki belgilimiler idi. «Qoshumche söz»imizde biz bu belgilimiler üstide toxtilimiz. «Yéngi bir adem» — Mesih we jamaet, yeni bir bash bir ten bolidu (Mesih bash, jamaet ten bolidu). □ 2:16 «kréstke mixlinip mushuning wasitisi bilen öchmenlikni qetl qilip, ikkisini bir tende Xuda bilen epleshtürdi» — «bir tende» bolsa Özining kréstke mixlan'ghan téni. Bu ten hazir tirilgendifin keyin Özi bilen jamaettin terkib tapqan ten boldi. «Kirish söz»imizdiki «jamaet» togruluq mezmunlarni körüng. □ 2:17 «andin U kélép, yiraqlarda turghan silergimu inaqliq xush xewirini jakarlidi, yéqindikilergimu inaqliqni jakarlidi» — «U (Mesih) kélép.. silergimu...xush xewerni jakarlidi».... mushu ishta biz Eysa Mesihning «Öz téni bolghan jamaet» bilen bir bolghanlıqımıznı körümüz. Mesih Eysa Yehudiy xelqige xush xewerni jakarlıghandın keyin, kréstke mixlinip, kömülüp, tirilgen; andin ershke kötürlügen. U qandaqmu «silerge («yiraqlarda turghanlar»gha, yeni Yehudiy emeslerge) keldi»? Jawab Injildiki «Rosullarning paaliyetliri»de körülüdu. Eysaning elchiliri, jamaitidikiliri bashqilarqha xush xewerni yetküzgende, U Özi ular arqliq mushu ishni qilidu. Chünki jamaet Özining ténidur. Mesilen, «Ros.» 1:1-2, 9:4-5 we izahatlarni körüng. «Yéqin turghanlar» yene Yehudiyarlarnı körsitudu, elwette. ■ 2:17 Yesh. 57:19; Ef. 3:12.

hta Ata aldigha kirish hoquqimiz bardur. ■
19 Shunga shuningdin bashlap siler musapirlar, yaqa yurttikiler emes, belki muqeddes bendilerge wetendash bolisiler, Xudaning öyidikiliridin bolisiler; ■ **20** siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler; binaning «burjek téshi» bolsa Eysa Mesih Özidur; □ ■ **21** Uningda pütkül bina puxta jipsilashturulup, Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüp barmaqta. □ ■
22 Silermu *qoshulup* Uningda Xudaning bir turalghusi bolushqa Rohta birleshtürülüp qurulmaqtisiler□

3

1 Shu sewebtin siler «yat eldikiler» üçün Mesih Eysaning mehbusi bolghan menki Pawlus —

-
- **2:18** Yuh. 10:9; 14:6; Rim. 5:2; Ef. 3:12; Ibr. 10:19.
 - **2:19** Gal. 6:10. □ **2:20** «siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler» — yaki, «siler rosullarning we peyghemberlerning ulining üstige qurulmaqtisiler». «siler rosullar we peyghemberler bolghan ulning üstige qurulmaqtisiler; binaning «burjek téshi» bolsa Eysa Mesih özidur» — «qoshumche söz»diki «rosullar we peyghemberler» üstidiki muzakirimizi körüng. ■ **2:20** Yesh. 28:16; Mat. 16:18; 1Kor. 3:9,10; 1Pét. 2:4; Weh. 21:14 □ **2:21** «Uningda pütkül bina puxta jipsilashturulup, Rebde muqeddes bir ibadetxana bolushqa ösüp barmaqta» — «Rebde» «Mesih Eysaning Özide». 22-ayette «Rebde» «Uningda» dep élinidu. ■ **2:21** 1Kor. 6:19; 2Kor. 6:16; Ef. 4:16. □ **2:22** «Silermu *qoshulup* Uningda Xudaning bir turalghusi bolushqa Rohta birleshtürülüp qurulmaqtisiler» — «Roh» — Muqeddes Roh, Xudaning Rohi.

□ ■ 2 (siler belkim manga tapshurulghan, silerge Xudaning shepqitini élip baridighan ghojidarliqim toghruluq, ■ 3 yeni Uning manga wehiy bilen sirni ayan qilghanliqi toghruluq xewerdar bolushunglar mumkin (men bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim; □ ■ 4 siler uni oqughininglarda, Mesihning siri toghruluq yorutulghanliqimni bilip yétisiler) 5 ilgiriki dewrlerde bu sir insan balilirigha Uning muqeddes rosulliri we peyghemberlirige Roh arqılıq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek,

□ 3:1 «Shu sewebtin siler «yat eldikiler» üçün Mesih Eysaning mehbusi bolghan menki Pawlus —....» — «Mesih Eysaning mehburi» — Pawlus bu mektupni yazghanda Rimdiki bir türmide yatatti. Shübhisiżki, rimliqlar Pawlusni «bizning mehbusimiz» dep oylaytti — lékin Pawlus ishqqa bashqiche qaraytti. Rimliqlarning uni qolgha élip türmige tashlıghını Xudanıng iradisi bolup, shu ish bilen yat ellerdin bolghan ishen'güçilerning köp payda köridighanlıqığa Pawlusning közi yetken; shuning bilen Pawlus: «siler yat eldikiler üçün» ýytqanda, men «rimliqlarning mehbusi» emes, belki «Mesihning mehbusi» men» deydu. Emeliyyette Pawlusning bu sözləri 14-ayette dawamlıshıdu. 2-13-ayetlerning hemmisi «tirnaq ichige» élin'ghan. ■ 3:1 Ros. 21:33; Ef. 4:1; Fil. 1:7,13,14,16; Kol. 4:3; 2Tim. 1:8; Flm. 1. ■ 3:2 Ros. 13:2; Rim. 1:5; Ef. 3:8. □ 3:3 «yeni Uning manga wehiy bilen sirni ayan qilghanliqi toghruluq xewerdar bolushunglar mumkin (men bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim...)» — mumkinchiliği barkı, «men yene bu toghrisida ilgiri az-paz yazghanidim» dégen söz bolsa uning mezkur mektuptiki 1-bab 9-ayette «Mesihning siri» toghruluq yazghan sözlərini körsitudu; bizningche u uning Efesusluqlargha ilgiri yazghan bir xétni körsitudu. ■ 3:3 Ros. 22:17,21; 26:16,17; Rim. 16:25; Gal. 1:11,12.

ayan qilin'ghan emes. □ ■ 6 Démek, xush xewer arqiliq «yat eldikiler»din bolghanlarmu ortaq mirasxorlar, tendiki ortaq ezalar, Mesih Eysada bolghan wedidin ortaq behrimen bolghuchilar bolidu; □ 7 Xudaning shepqiti manga élip kelgen iltipat bilen, Uning küch-qudritining yürgüzülüshi bilen, men bu ishqqa xizmetkar qilip teyinlendim; ■ 8 manga — muqeddes bendiliri ichidiki eng töwinidinmu töwen bolghan manga mushu iltipat, yeni eller arisida Mesihning mölcherligüsiz bayliqliri togruluq xush xewer jakarlash □ ■ 9 we shundaqla hemmini yaratqan Xudada

□ 3:5 «... **rosulliri we peyghemberlirige Roh arqiliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek...**» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Roh. «ilgiriki dewrlerde bu sir insan baliliriga uning muqeddes rosulliri we peyghemberlirige Roh arqiliq hazirqidek éniq wehiy qilin'ghandek, ayan qilin'ghan emes» — rosulning sözliri intayin zildur. U Mesih we jamaet togruluq bu sir ilgiriki dewrlerde qet'iy ayan qilinmay qalghan emes, dep puritidu; emeliyyette bolsa Tewrattiki peyghemberlerning bezi besharetliride hem Tewratta xatirilen'gen bezi weqelerde bu sir puritilip ghil-pal köründü. ■ 3:5 Ros. 10:28. □ 3:6 «démek, xush xewer arqiliq...» — «xush xewer» — oqurmenlerning éside bolush kérekki, «Injil» dégen söz del «xush xewer» dégen menide. «démek, xush xewer arqiliq «yat eldikiler»din bolghanlarmu ortaq mirasxorlar, tendiki ortaq ezalar, Mesih Eysada bolghan wedidin ortaq behrimen bolghuchilar bolidu» — Yehudiy emeslerning «ortaq mirasxor» bolghanliqi «ishen'güchi Israil bilen ortaq mirasxor» bolghanliqini körsitudu; «ten» mushu yerde Mesihning téni, yeni jamaetni körsitudu. ■ 3:7 Ef. 1:19; Kol. 2:12. □ 3:8 «eller arisida Mesihning mölcherligüsiz bayliqliri togruluq xush xewer jakarlash» — «eller» muqeddes kitabta daim déyilgendek, «Yehudiy emesler», «yat ellikler»ni körsitudu. ■ 3:8 Ros. 9:15; 13:2; 22:21; 1Kor. 15:9; Gal. 1:16; 2:8; 1Tim. 2:7; 2Tim. 1:11,15.

yoshurun bolup kelgen bu sirning qandaq emelge ashurulushi toghruluq hemmeylenni yorutush xizmiti amanet qilindi. ■ 10 Buning meqsiti ershlerde bolghan hökümranlargha hem hoquqlargha Xudaning köp tereplimilik danaliqi jamaet arqiliq hazir ashkare qilinishtin ibarettur.

□ ■ 11 Bu ish bolsa, Uning Mesih Eysa Rebbimizde ijra qilin'ghan menggülük muddiasi boyichidur;

□ 12 Uning ishench-sadiqliqi arqiliq biz jasaretke hem Xudaning aldigha xatirjemlik bilen kirish hoquqigha ige bolduq; ■ 13 shuning üçhün silerdin ötünimenki, méning siler üçhün tartqan japa-jebirlirim tüpeylidin perishan bolmanglar; chünki bu ish silerning shan-sheripinglar bolidu). □ ■

14 Men shu sewebtin tizlirimni Atigha

■ 3:9 Yar. 1:3; Zeb. 33:6; Yuh. 1:3; Rim. 16:25; Ef. 1:9; Kol. 1:16, 26; 2Tim. 1:10; Tit. 1:2; Ibr. 1:2; 1Pét. 1:20.

□ 3:10 «Buning **meqsiti ershlerde bolghan hökümranlargha hem hoquqlargha Xudaning köp tereplimilik danaliqi jamaet arqiliq hazir ashkare qilinishtin ibarettur» — «ershlerde bolghan hökümranlar» hem hoquqlar belkim hem perishtiler we yene jin-sheytanlarni körsitudu (6:12ni körüng). ■ 3:10 1Pét. 1:12.**

□ 3:11 «Uning Mesih Eysa Rebbimizde **ijra qilin'ghan menggülük muddiasi boyichidur» — bashqa birxil terjimisi bolsa «Uning Mesih Eysa Rebbimizde nishan qilin'ghan menggülük muddiasi boyichidur». ■ 3:12 Yuh. 10:9; 14:6; Rim. 5:2; Ef. 2:18; Ibr. 10:19. □ 3:13 «shuning üçhün **silerdin ötünimenki, méning siler üçhün tartqan japa-jebirlirim tüpeylidin perishan bolmanglar; chünki bu ish silerning shan-sheripinglar bolidu» — bu ayetning üç mumkinchiliki bar menisi toghruluq «qoshumche söz»imizni körüng. ■ 3:13 Fil. 1:14; Kol. 1:24; 1Tés. 3:3.****

pükimenki, □ 15 (asman-zémindiki barliq atiliq munasiwetler Uningdin «ata» namini alidu) □ 16 U Öz shan-sheripidiki bayliqlar bilen, Rohi arqiliq silerni ichki dunyayinglarda küchlendürgey; □ ■ 17 shuning bilen Mesih qelbinglarda ishench arqiliq turup, siler méhir-muhebbet ichide yiltiz tartghan, ul sélin'ghan, ■ 18-19 barliq muqeddes bendiler bilen bille Mesihning muhebbitining kenglik, uzunluqi, chongqurluqi we égizlikini chüshinip igiliwalghaysiler; yeni ademning bilip yétishidin hessilep éship chüshidighan Uning muhebbitini bilip yetkeysiler, shuningdek Xudaning

-
- **3:14 «shu sewebtin ...»** — 1-ayetning dawami. «**men shu sewebtin tizlirimni Atigha pükimenki,...»** — «Ata» Xuda, elwette. Bezi kona köchürmilerde «Shu sewebtin tizlirimni Reb Eysa Mesihning Atisigha pükimenki,...» déyildi. □ **3:15 «asman-zémindiki barliq atiliq munasiwetler Uningdin «ata» namini alidu»** — bu sözning ehmiyiti belkim shuki, Xuda «Ata» bolghandin keyin, asman-zéminni «atiliq», yeni «ata-baliliq» (meyli insanlar arisida bolsun, haywanlar arisida bolsun yaki hetta ösümlükler arisida bolsun) munasiwetler bilen toldurghan. Pawlus, Xuda Özining atiliq muhebbitini mushu köpligen munasiwetler bilen ispatlimaqchi bolghan yerde, men Uning perzentti bolush süpitim bilen, Uningdin mushundaq büyük tilekni tolimu ishench bilen tileyamen, démekchi.
- **3:16 «U Öz shan-sheripidiki bayliqlar bilen, Rohi arqiliq silerni ichki dunyayinglarda küchlendürgey»** — «ichki dunya» grék tilida «ichki adem» — bu ibare ademning rohini, qelbini, «ichki dunya»sinı körsitudu. ■ **3:16 Ef. 6:10.** ■ **3:17 Kol. 2:7.**

mukimmel jehiri bilen toldurulghaysiler. □

20 Emdi ichimizde yürgüzidighan qudrith boyiche barliq tilikimiz yaki oylighanlirimizdinmu heddi-hésabsiz artuq wujudqa chiqirishqa qadir Bolghuchigha, — ■ **21** Uninggha dewrdin dewrgiche, ebedil'ebedgiche jamaette Mesih Eysa arqliq shan-sherep bolghay! Amin!

4

1 Emdi shu sewblerdin, Rebning mehbusi bolghan menki, *Xudan*ing silerni chaqirghan *büyük* chaqiriqigha layiq halda méngishliringlarni ötünimen, ■ **2** hemme ishta kemterlik we yuwash-mulayimliq bilen, sewrchanliq bilen, birbirinqlarha muhebbet ichide keng qorsaq bolup, □ ■ **3** inaq-xatirjemlikning rishtisi bilen,

□ **3:18-19** «barliq muqeddes bendiler bilen bille Mesihning muhebbitining kengligi, uzunuqi, chongqurluqi we égizlikini chüshinip igiliwalghaysiler; yeni ademning bilip yétishidin hes-silep éship chüshidighan uning muhebbitini bilip yetkeysiler, shuningdek *Xudan*ing mukimmel jehiri bilen toldurulghaysiler» — oqurmenler diqqet qiliduki, bu ulugh ishlar üçün, bolupmu muhebbetni toluq igiliwélish üçün Xudanıng Rohi arqliq kelgen kück-qudret tolimu kérektur (16-ayetni körün).

■ **3:20** Rim. 16:25. ■ **4:1** Yar. 17:1; 1Kor. 7:20; Fil. 1:27; Kol. 1:10; 1Tés. 2:12. □ **4:2** «hemme ishta kemterlik we yuwash-mulayimliq bilen, sewrchanliq bilen...» — Injilda «yuwash-mulayimliq»ning alahidiliki bar; u bolsimu qorqunchtin kücklüklerge yol qoyidighan ajizliq emes, belki Xudanıng yolda talash-tartishlardın qol üzüş, Xudanıng hemme ishlirimizni zorawanlıqsız, jédepsiz toghra orunlashturushigha iman baglashtur; mushundaq pozitsiye mulayim, yuwashlıq bilen bildürülidu.

■ **4:2** Kol. 1:11; 3:12; 1Tés. 5:14.

Rohta bolghan birlikni tutushqa intilishinglarni ötünimen.□⁴ Ten birdur, Roh birdur, — xuddi chaqirilghininglarda, oxshash bir arzu-ümidke chaqirilghininglardek, —⁵ Reb birdur, iman-etiqağ birdur, chömüldürülüşh birdur,■⁶ hemmining Xuda'Atisi birdur; U bolsa hemmidin üstün turghuchi, hemmini yürgüzungüchi we hemmimizning ichide Bolghuchidur.□⁷ Shundaqtimu hazır herbirimizge Mesihning iltipatining ölchimi boyiche shepqet teqdim qilin'ghandur;■⁸ shunga, muqeddes kitabta Xuda éytqinidek: —

«U yuqirigha kötürlüdi,

Insanlarni tutqun qilghuchilarни U Özi esir qilip élip ketti,

Hem insanlарgha iltipatlarni teqdim qildi».□ ■

□ 4:3 «... Rohta bolghan birlikni tutushqa intilishinglarni ötünimen» — «Rohta» — Xudaning Rohida, Muqeddes Rohta.

■ 4:5 Qan. 4:39; Mal. 2:10; 1Kor. 8:4, 6; Luqa 12:50 □ 4:6 «hemmimizning ichide Bolghuchidur» — bezi kona köchürmilerde «hemmining ichide Bolghuchidur» (yaki «hemmining ichididur» yaki «hemminglarning ichide Bolghuchidur») déyiliđu. 4-7-ayetler körsetken birlikler togrulruq «qoshumche söz»imizde qisqiche muaz-kire qilimiz. ■ 4:7 Rim. 12:6; 1Kor. 12:11; 2Kor. 10:13; 1Pét. 4:10. □ 4:8 «shunga, muqeddes kitabta Xuda éytqinidek:

— «U yuqirigha kötürlüdi, insanlarni tutqun qilghuchilarни U Özi esir qilip élip ketti, hem insanlарgha iltipatlarni teqdim qildi» — rosul Pawlus bu sözliride «Zebur»diki 68:18ni neqil keltirüp tüp menini yekünligen. «Yuqirigha kötürlüdi» Mesihning ölümdin tırılıp ershlerge kötürlügenlikini körsitidu. U ershtin Özige ishen'genlerge Muqeddes Rohni ewetip herxil iltipatlarni teqdim qildi we shuningdek hazırlı teqdim qılmaqta. Bu ajayib besharetning menisini toluqraq tonush üchün biz «zeb.» 68:18ge qoshqan izahatni körün. ■ 4:8 Zeb. 68:18

9 Emdi «kötürülgen» zat bolsa, *awwal* yerning tégige chüshken zatning Özi emesmu? □ ■

10 Chüshken zat bolsa barlıq ershlerdin yuqirigha kötürlügennenning del Özidur; kötürlüshining meqsiti, alemning barlıqını toldurushtin ibaret; **11** Shunga, bezilerni rosullar, bezilerni peyghemberler, bezilerni xush xewerchiler, bezilerni baqquchi we yaki telim bergüchiler qılıp teyinligen del Özidur. □ ■ **12** Bularning meqsiti muqeddes bendilerni xizmet wezipisige, jümlidin Mesihning ténini qurup chiqishqa qorallandurup kamaletke

□ **4:9 «Emdi «kötürülgen» zat bolsa, awwal yerning tégige chüshken zatning Özi emesmu?»** — Mesihning «yerning tégige (grék tilida «teglirige») chüshken»liki némini körsitudu? «Zeb.» 139:15ni körüng. Bu Zeburdiki küyü boyiche «yerning tegliri» bolsa insanning tüp tebiiti shekillendürülgen jay bolup, Mesihning «yerning teglirige chüshüş»i belkim del insanning tebiitining tüp mesilisini, yeni gunahlıq mahiyitimizni üzül-késil bir terəp qılıshi üçün idi. Shunga bizningche bu ibare Mesih kréstke mixlinishning chongqur azablırıda bir terəp qılghan ishlarnı körsitudu; bezi alımlar, Mesihning «chüshkenlik», ölümdin keyin rohining tehtisaragha chüshkenlikini körsitudu, dep qaraydu. Buningmu mumkinchilikli bar. ■ **4:9** Yuh. 3:13; 6:62; Zeb. 139:15 □ **4:11 «Shunga, bezilerni rosullar, bezilerni peyghemberler, bezilerni xush xewerchiler, bezilerni baqquchi we yaki telim bergüchiler qılıp teyinligen del Özidur»** — oqurmenler diqqet qılıduki, bu ayette éytılghan sowghatlar (8-ayetni körüng) «rohiy iltipatlar» emes, belki «rohiy iltipatlar»gha ige bolghan rohiy ademlerdur. Mesih mushundaq ademlerni jamaiti we dunyani beriketlesh üçün teyinleydu. ■ **4:11** 1Kor. 12:28.

yetküzüshtin ibaret; □ ■ 13 wezipe hemmimizning étiqadta hem Xudaning Oghlini toluq tonushta birlikke kéléshimizgiche, kamil adem bolup yétiship chiqishimizghiche, — yeni Mesihning mukemmel jehwiri gewdilen'gen qeddi-qamet ölchimige yétishimizgiche dawamlashturulmaqta; 14 shundaq bolghanda, yene gödek balilardin bolmay, ademlerning quwluqidin oylap chiqqan aldamchi niyet-pilanliri bilen, ularning hiyleneyringidin chiqqan telimatining dolqunliridin urulup, uning herxil shamilida uyaq-buyaqqa uchurulup ketmeymiz; ■ 15 eksiche, méhir-muhebbet ichide turup heqiqetke bérilip ish körüp, béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta her jehettin ösüp yétildighan bolimiz; □ ■ 16 Uningdin

□ 4:12 «muqeddes bendilerni xizmet wezipisige, jümlidin Mesihning ténnini qurup chiqishqa ...» — «jümlidin» — yaki «yeni» dep chüshen'gili bolidu. «Bularning meqsiti muqeddes bendilerni xizmet wezipisige, jümlidin Mesihning ténnini qurup chiqishqa qorallandurup kamaletke yetküzüshtin ibaret» — démek, rosullar, peyghemberler, xush xewerchiler, baqquchilar we telim bergüchiler (11-ayet)ning wezipisi Mesihning téni bolghan jamaetni Xudaning toluq xizmitini qilish üçhün qorallandurushtin ibarettur. Xudaning xizmitini qilidighan bu «rohaniy ademler»la emes, belki pütkül jamaetning hemme ezaliri öz roli boyiche wezipisige emel qilishi kérektur. «Qurup chiqish» dégen ibare toghruluq «kirish söz»imizni körüng. Grék tilida «qorallandurup kamaletke keltürüşh» birla söz bilen ipadilinidu. ■ 4:12 Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; Ef. 1:23; 5:23; Kol. 1:24. ■ 4:14 Mat. 11:7; 1Kor. 14:2. □ 4:15 «... béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta her jehettin ösüp yétildighan bolimiz» — sözmusöz terjimisi: «... béshimiz bolghan Mesihke baghlinishta Uninggha (yaki «Uning ichige») her jehettin ösüp yétildighan bolimiz». Démek, «allıqachan uning téning bir ezasi bolghan halda ... dawamliq ösidighan...». ■ 4:15 Ef. 5:23; Kol. 1:18.

pütkül ten, ezaliri bir-birige jipsilashturulup, ozuqluq teminligüchi herbir öge arqiliq bir-birige tutashturulup, herbir ezanıng özige xas Ölchen'gen wezipini ötishi bilen barghanche östürülüp, muhebbet ichide öz-özini qurup chiqishqa ishlimekte. □ ■

¹⁷ Shunga shuni éytimenki, Rebte uni tapilaymenki, yat ellerningkidek, yeni ularning öz oy-pikirlirining bimenilikide mangghinidek méngiwermeslikinglar kérek; ■ ¹⁸ ular qelbining qattiqliqidin kélép chiqqan bilimsizlik tüpeylidin, Xudanıng hayatidin ada-juda qilinip, chüshenchisi qarangghuliship ketken, ■ ¹⁹ ar-nomusni tashliwétip, nepsaniyetchiliki awup herxil iplasliqlarni yürgüzüşke, keyp-sapagha bérilgen. ²⁰ Emma siler bolsanglar, Mesihni shundaq yolda öginip tonughan emessiler — ²¹ (heqiqetning Eysada bolghinidek, uni heqiqeten anglıghan, uningda ögitilgen bolsanglar) — ²² démek, ilgiriki turmushunglarga xas bolghan, aldamchi arzu-heweslerge egiship özini bulghighuchi «kona adem»ni séliwétip, □ ■ ²³ oy-zéhninglarning rohida yéngilinip, ²⁴ Xudanıng oxshashliqiga asasen, heqiqettin chiqqan heqqaniyliqta we pak-muqeddeslikte yaritilghan «yéngi adem»ni

□ **4:16** «Unıngdin pütkül ten, ezaliri bir-birige jipsilashturulup, ozuqluq teminligüchi herbir öge arqiliq bir-birige tutashturulup...» — «putkül ten» — jamaettur. ■ **4:16** Rim. 12:5; 1Kor. 12:27; Ef. 2:21. ■ **4:17** Rim. 1:9, 18; 1Pét. 4:3. ■ **4:18** 1Tés. 4:5. □ **4:22** «ilgiriki turmushunglarga xas bolghan, aldamchi arzu-heweslerge egiship özini bulghighuchi «kona adem»ni séliwétip, ...» — «kona adem» togruluq «Rim.» 6:6 we izahatini körün. ■ **4:22** Kol. 3:9; Ibr. 12:1; 1Pét. 2:1.

kiyiwélishinglar kérektur.■

25 Shuning bilen yalghanchiliqni séliwétip, herbirimiz öz yéqinlirimiz bilen heqiqetni sözlisheyli; chünki biz bir-birimizge nisbeten bir tenning eza-liridurmiz.■

26 «Achchiqlininglar, emma gunah qilmanglar»; ghezipinglar kün patquche dawam étiwermisun; □ ■ **27** yaki Iblisqa héch orun qoyup bermenglar.□ ■

28 Oghri ikkinchi oghriliq qilmisun; eksiche u méhnet qilip ikki qoligha tayinip halal ish qilsunki, hajiti bolghanlарghimu bölüp bergüdek öz tapqini bolsun.■

29 Aghzinglardin héchqandaq iplas söz chiqmisun, peqet anglighuchilargha shepqet yetsun üchün, éhtiyajqa uyghun we ademni qurup chiqidighan sözlerni éytinglar. ■ **30** Xudaning Muqeddes Rohigha azab bermengler; chünki siler Uning

■ **4:24** Rim. 6:4; Kol. 3:10; 1Pét. 4:2. ■ **4:25** Zek. 8:16.

□ **4:26** «Achchiqlininglar, **emma gunah qilmanglar**» — «Zek.» 8:16, «Zeb.» 4:4. Bu ayet 25-ayettiki «heqiqetni sözlisheyli» dégen söz bilen baghliqtur. Bir tereptin achchiqlinishqa téqishlik sewebi bolup turup gep qilmisa gunah bolidu; yene bir tereptin achchiq ademni gunahqa bashlishimu mumkin, shu tereptinmu hézi bolushi kérek. Shunga «Achchiqlininglar, emma gunah qilmanglar» déyildi. «**ghezipinglar kün patquche dawam étiwermisun**» — yene birxil terjimişi: «Achchiqlashning sewebi kün patquche dawamlishi-wermisun». Eger bu terjime toghra bolsa, adem uningha zadi qandaq emel qilishi kérek? — bizningche bu terjime mentiqighe uyghun emes. ■ **4:26** Zeb. 4:4 □ **4:27** «yaki **Iblisqa héch orun qoyup bermenglar**» — «Iblis» — Sheytan. ■ **4:27** Yaq. 4:7; 1Pét. 5:9. ■ **4:28** Ros. 20:35; 1Tés. 4:11; 2Tés. 3:8,12. ■ **4:29** Mat. 12:36; Ef. 5:3, 4.

bilen hör-nijat küni üçün möhürlen'gensiler; □ ■
 31 özünglardın herqandaq öch-adawet, achchiq-ghezep, qehr, jédel-majiralar, til-ahanet hemde herxil qara niyetlerni néri qilinglar; ■ 32 bir-biringlарha méhriban, yumshaq dilliq bolup, Xuda Mesithe silerni kechürüm qilghinidek bir-birininglarnı kechürüm qilinglar. □ ■

5

(Dawami)

1-2 Shunga Xudaning söyümlük perzentliridin bolup, Uni ülke qilinglar; hemde Mesih bizni söyüp, Özini biz üçün Xudagha xushpuraq süpitide hediye-qurbanlıq bolushqa atap pida qilghandek silermu muhebbet ichide ménginglar. ■ 3 Emma muqeddes bendilerge layiq halda, buzuqluq, herqandaq paskiniliq yaki nepsaniyetchilik aranglarda hetta tilghimu élinmisun; ■ 4 Shundaqla iplaslıq, exmiqane paranglar yaki chakina chaqchaqlarmu tilinglарha élinmisun – bularmu

-
- 4:30 «chünki siler Uning bilen hör-nijat küni üçün möhürlen'gensiler» — «hör-nijat küni» — 1:14diki izahatni körüng.
 - 4:30 Luqa 21:28; Rim. 8:16,23; 2Kor. 1:22; 5:5; Ef. 1:13,14.
 - 4:31 Kol. 3:19. □ 4:32 «Mesih bizni söyüp, Özini biz üçün Xudagha xushpuraq süpitide hediye-qurbanlıq bolushqa atap pida qilghandek silermu muhebbet ichide ménginglar» — «xushpuraq süpitide hediye-qurbanlıq» mushu yerde (barlıqi Xudagha atap köydürülgen) «köydürme qurbanlıq» közde tutulidu.
 - 4:32 Mat. 6:14; Mar. 11:25; Fil. 2:1; Kol. 3:12,13. ■ 5:1-2 Yuh. 13:34; 15:12; Gal. 2:20; 1Tés. 4:9; Tit. 2:14; 1Pét. 3:18; Ibr. 8:3; 9:14; 1Yuh. 3:23; 4:21 ■ 5:3 Mar. 7:21; Ef. 4:29; Kol. 3:5.

muwapiq emestur — belki aghzinglardin teshekkürler chiqsun.

5 Chünki shuningdin xewerdarsilerki, herqandaq buzuqluq qilghuchi, napak bolghuchi yaki nepsaniyetchi kishi (bundaq kishi emeliyette bir butpereske barawer) Mesih we Xudaning padishahliqigha mirasxor bolalmaydu. ■

6 Héchkimge özünglarni quruq gepler bilen aldatmanglar; chünki bu ishlar tüpeylidin Xudaning ghezipi itaetsizliktin bolghan perzentlerning bëshigha chüshidu. ■

7 Shunga ulargha mushu ishlarda shérik bolmanglar; **8** chünki siler esli qarangghuluq idinglar, lékin hazir Rebde yoruqluqsiler; yoruqluqning perzentlirige layiq méenginglar ■

9 (chünki yoruqluqning méwisi toluq méhribanliq, heqqaniyiliq we heqiqettin terkib tapqandur), ■

10 néme ishlarning Rebni xursen qilidighanlıqini öginip ispatlanglar. **11** Qarangghuluqtiki méwisisiz ishlar bilen chétilip qalmanglar; eksiche, ularni échip eyiblenglar; ■ **12** chünki ularning yoshurunche ishligenlirini hetta tilgha élishmu nomus ishtur. **13** Emma yoruqluq bilen eyiblep ashkarilan'ghan herqandaq nerse ochuq köründi; yoruqluq ashkarilghan hemme nerse yoruqluqqa aylinidu. ■ **14** Shuning üchün U mundaq deydu: —

«Oyghan, ey uyquchi!

■ **5:5** 1Kor. 6:10; Gal. 5:19; Kol. 3:5; Weh. 22:15. ■ **5:6** Yer.

29:8; Mat. 24:4; Mar. 13:5; Luqa 21:8; Kol. 2:4,18; 2Tés. 2:3; 1Yuh. 4:1. ■ **5:8** 1Tés. 5:4. ■ **5:9** Gal. 5:22. ■ **5:11** Mat. 18:17;

1Kor. 5:8; 10:20; 2Kor. 6:14; 2Tés. 3:14. ■ **5:13** Yuh. 3:20,21.

Tiril ölükler arisidin!

We Mesih séni parlap yoritidu». □ ■

15 Shuning üchün silerning méngiwatqan yolunglargha éhtiyat bilen diqqet qilinglar; yolunglar nadanlarningkidek emes, danalarningkidek bolsun; ■ **16** waqit-pursetni gheniyimet bilip tutuwélinglar; chünki mushu dewr rezildur. □ ■ **17** Bu sewebtin nadan bolmanglar, belki Rebning iradisining néme ikenlikini chüshen'güchi bolunglar; ■ **18** Haraq-sharab ichip mest bolmanglar; shundaq qiliq ademni shallaqlashturidi; buning ornigha Rohqa toldurulghuchi bolunglar, □ ■ **19** bir-biringlarga zebur-neghmiler, medhiye küyliri we rohiy naxshilar éytiship, qelbinglarda naxsha-neghmiler yangritip Rebni medhiyilenglar;

□ **5:14** «Oyghan, ey uyquchi! Tiril ölükler arisidin! We Mesih séni parlap yoritidu» — bu sözler Tewrattiki besharet emes, belki Tewrattiki birnechche besharetlerning birxil yekuni yaki Injil dewridiki namelum peyghemberning kuy-medhiye sözliridin élin'ghan sözler bolushi mumkin. ■ **5:14** Rim. 13:11; 1Tés. 5:6.

■ **5:15** Kol. 4:5. □ **5:16** «waqit-pursetni gheniyimet bilip tutuwélinglar...» — grék tilida «mushu künlerni gheniyimet bilip tutuwélinglar...». ■ **5:16** Rim. 13:11. ■ **5:17** Rim. 12:2; 1Tés. 4:3. □ **5:18** «haraq-sharab ichip mest bolmanglar; shundaq qiliq ademni shallaqlashturidi; buning ornigha Rohqa toldurulghuchi bolunglar..» — «Roh» — Xudaning Rohi, Muqeddes Roh. ■ **5:18** Pend. 23:29; Yesh. 5:11,22; Luqa 21:34; Ros.2:4

□ ■ 20 herdaim hemme ishlar üçün Reb Eysa Mesihning namida Xuda hem Ata Bolghuchigha teshekkür-rehmet éytinglar, ■ 21 Mesihtin eyminip, bir-biringlargha boysununglar. □

22 Siler ayallar, Rebke boysun'ghandek öz erliringlargha boysununglar; ■ 23 chünki Mesih jamaetning bésyi bolghandek, er ayalning bészidur; Mesih yene ten'ge qutquzghuchidur.

□ ■ 24 Emdilikte jamaet Mesihke boysughandek, ayallar erlirige hemme ishta boysunsun.

25 Erler ayalliringlarni söyüngler, xuddi Mesihningmu jamaetni söyüp, uning üçün Özini

□ 5:19 «bir-biringlarga **zebur-neghmiler**, **medhiye küyliri** we **rohiy naxshilar** éytiship, **qelbinglarda naxsha-neghmiler yangritip rebnı medhiyilenglar**» — «zebur-neghmiler» belkim sazgha tengkesh qilinip éytildighan naxshilar; «medhiye küyliri» belkim sazsız naxshilar; «rohiy naxshilar» belkim stixiyiliktin, özlikidin, Muqeddes Rohning ilhami bilen éytildighan naxshilarını körsitishi mümkün («1Kor.» 14:15ni we izahatlarnimu körün).

■ 5:19 Kol. 3:16. ■ 5:20 Kol. 3:17; 1Tés. 5:18.

□ 5:21 «Mesihtin **eyminip**, **bir-biringlarga boysununglar**» — bu ishlar we qalghan jékileshler asasen hemmisi «Muqeddes Rohqa toldurulush»ning netijisidur. «Mesihtin eyminip, bir-biringlarga boysununglar» — «Mesihtin eyminish» birinchi orunda bolush kérek; jamaettiki melum bir qérindishigha boysunush Mesihning emrlirige uyghun kelmise u chaghda u qérindishigha boysunmaslıq kérektur. ■ 5:22 Yar. 3:16; 1Kor. 14:34; Kol. 3:18; Tit. 2:5; 1Pét. 3:1.

□ 5:23 «chünki **Mesih jamaetning bésyi bolghandek**, **er ayalning bészidur**; **Mesih yene ten'ge qutquzghuchidur**» — «ten» mushu yerde «jamaet»ni körsitudu. Yene bir tereptin rosl Pawlus mushu yerde «Mesih ten'ge qutquzghuchidur» dégen sözi bilen, arning öz ayalini qutquzush we ayalining ténnini asrash mes'uliyiti bar, dégenni puritidu. ■ 5:23 Rim. 12:5; 1Kor. 11:3; 12:27; Ef. 1:22,23; 4:12,15; Kol. 1:18,24.

pida qilghinidek söyüngrar; ■ 26 *Mesihning jamaet üchün shundaq qilishi jamaetni muqeddes qilip, «dasning süyi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üchündür,* □ ■ 27 *shuningdek jamaetni shereplik halda Özige hazır qilip, uni héch dagh, qoruq yaki bulargha oxshash herqandaq nersilerdin xaliy qilip, toluq muqeddes we eyibsiz qilishtin ibarettur.* ■

28 *Shuninggha oxshash, erler öz ayallirini öz ténnini söygendek söyüshi kérektur; öz ayalini söygen kishi özini söygen bilen barawer.* 29 *Chünki héchkim esla özining étidin nepretlen'gen emes, eksiche uni ozuqlanduridu hem asraydu; bu xuddi Mesihning jamaetni ozuqlanduridighinigha hem uni asraydighinigha oxshaydu.* 30 *Chünki biz Uning*

■ 5:25 Gal. 1:4; Ef. 5:2; Kol. 3:19. □ 5:26 «(Mesihning jamaet üchün) shundaq qilishi jamaetni muqeddes qilip, «dasning süyi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üchündür» — «jamaetni» grék tilida «uni». Bu ayettiki «u» jamaetni körsetkende, grék tilidiki «ayalche rod»ta ipadilinidu. Ayettiki oxshitish del shuki, yigitning toyda özige yatlıq bolidighan söyümlük qizni özige hazır qilghinidek, Mesih jamaetni Özige hazır qılıdu. Toy bolsa jennette bolidu («Weh.» 19:7-9, 21:9-10ni körüng). «... «dasning süyi» bolghan söz-kalam bilen yuyup paklandurush üchündür» — «dasning süyi» Tewrat dewridiki zamanlarda kahinlar ibadetxanida Xudagha herqétim yéqinlashqanda, pütkül tenlirini chong das («déngiz») ichide yuyushi kérek. Shuninggha oxshash yolda Xudagha yéqinlashqinimizda, bizde nalayıq birer ishlar bolsa, Uning söz-kalami bizge paklandurush yolını (démek, gunahni iqrar qilip, towa qilish, Eysanıng qéni arqılıq kechürüm qilinip paklandurulush yolını) körsitish rolini oynaydu. ■ 5:26 Tit. 3:5; 1Pét. 3:21. ■ 5:27 Kol. 1:22.

ténining ezaliridurmiz: —□ ■

31 «Shu sewebtin er ata-anisining yénidin ayrlip, öz ayaligha baghlinidu; ikkisi bir ten bolidu». □ ■

32 Bu sir intayin chongqurdur; emma men hazir Mesih we jamaet toghruluq sözlewatimen. □

33 Emma silermu herbiringlar öz ayalinglarnı özünglarnı söygendek söyüngrar; ayal bolsa, éridin eyminip, uni hörmétlisun.

6

1 Balilar, Rebde ata-aniliringlargha itaet qilinglar; chünki bu durusdur. ■ **2** «Atangni we anangni hörmétle» — bu bolsa öz ichige wedini alghan birinchi emrdur —□ ■

3 «Shuning bilen séning ishliring qutluq bolidu, zéminda uzun ömür körisen» — *dep wede qilin'ghan.* □

□ **5:30** «**Chünki biz Uning téning ezaliridurmiz:** —» — bezi kona köchürümilerde: «Chünki biz Uning téning ezaliridurmiz; biz Uning etliridin, Uning söngekliridin bolghanmiz» déyilidu («Yar.» 2:23ni körüng). ■ **5:30** Rim. 12:5; 1Kor. 12:27. □ **5:31** «Shu sewebtin er ata-anisining yénidin **ayrlip, öz ayaligha baghlinidu; ikkisi bir ten bolidu**» — «Yar.» 2:23. ■ **5:31** Yar. 2:24; Mat. 19:5; Mar. 10:7; 1Kor. 6:16. □ **5:32** «**bu sir intayin chongqurdur; emma men hazir Mesih we jamaet toghruluq sözlewatimen**» — er-ayalning bir-birige baghlinip bir ten bolushi derheqiqet chongqur bir sir; Mesihning jamaetke baghlinip uning bilen bir ten bolushi téximu chongqur bir sirdur. ■ **6:1** Kol. 3:20. □ **6:2** «**Atangni we anangni hörmétle**» — «Mis.» 20:12. ■ **6:2** Mis. 20:12; Qan. 5:16; 27:16; Mat. 15:4; Mar. 7:10.

□ **6:3** «**Shuning bilen séning ishliring qutluq bolidu, zéminda uzun ömür körisen**» — «Mis.» 20:12, «Qan.» 5:16.

4 Siler atilar, baliliringlarni xapa qilmanglar, belki ularni Rebning terbiyisi hem körsetmiside békinqinglar.■

5 Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga Mesihke itaet qilghininglardek chin könglünglardin eyminish we titresh bilen itaet qilinglar; □ ■ **6** peqet köz aldidila xizmet qilip, ademni xush qilghuchi qullardin bolmanglar, belki Mesihning qullirining süpitide Xudaning iradisini jan-dil bilen beja keltürüngrar, **7** ademlerge emes, belki Rebge chin dilinglardin xizmet qilinglar; **8** shuni bilgenki, herqandaq adem birer yaxshiliq qilsa, meyli u qul bolsun yaki hör bolsun, shu ish Rebdin uninggha yanidu. **9** Siler xojayinlar, qulliringlарhimu oxshash yol bilen muamile qilip, ulargha heywe qilishtin qol üzünglar; chünki ularningmu we silerningmu xojayininglar ershtidur, Uningda herqandaq ademning yüz-xatirisini qilish dégenning yoqluqini bilisiler.■

10 Axirda, qérindashlar, Rebde we Uning kück-qudrítide kücklendürlünglar; **11** Iblisning hiyleneyrenglirige taqabil turushunglar üçün Xudaning pütkül sawut-yarighini kiyiwélinglar;

■ **6:4** Qan. 6:7;20; Zeb. 78:4; Pend. 19:8; 29:17. □ **6:5** «Siler qullar, ettin bolghan xojayininglarga Mesihke itaet qilghininglardek chin könglünglardin eyminish we titresh bilen itaet qilinglar» — hemmimizning «eyminish we titresh» pozitsiyisi bilen Xuda üçün xizmet qilishimizgha toghra kéléidu. «Eyminish we titresh» insanning aldida emes, Xudaning aldida bolushi kerek, elwette. ■ **6:5** Kol. 3:22; 1Tim. 6:1; Tit. 2:9; 1Pét. 2:18. ■ **6:9** Qan. 10:17; 2Tar. 19:7; Ayup 34:19; Ros. 10:34; Rim. 2:11; Gal. 2:6; Kol. 3:25; 4:1; 1Pét. 1:17.

■ 12 chünki élishidighinimiz et we qan igiliri emes, belki hökümranlar, hoquqdarlar, bu dunyadiki qarangghuluqni bashqurghuchi dunyawi emirler, yeni ershlerde turuwatqan rezil rohiy kücklerdur. ■ 13 Mushu wejidin özünglargha Xudaning pütün sawut-yariqini élip artinglarki, rezillik künide berdashlıq bilen qattiq turidighan, axir hemme ishni ada qilip, yerni ching dessep turidighan bolisiler. □ ■ 14-15 Emdi ching turunglar – heqiqet belwéghini bélínglargha baglap, meydenglerge heqqaniyliq sawutini kiyip, putunglargha xatirjem-inaqliq xush xewirini yetküzüshke teyyarliq choruqini kiyip, yerni ching dessep turunglar. ■ 16 Bu ishlarning hemmiside iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar; uning bilen siler rezil bolghuchining barliq ot oqlirini öchüriwételeydighan bolisiler. □ 17 Hemde beshinglargha nijatning dubulghisini kiyip, Xudaning söz-kalamini, yeni Rohning

■ 6:11 Kol. 3:12; 1Tés. 5:8. ■ 6:12 Ef. 2:2. □ 6:13 «rezillik künide berdashlıq bilen qattiq turidighan, axir hemme ishni ada qilip, yerni ching dessep turidighan bolisiler» — «rezillik kün» belkim rezillik üstünlükni igileydighan kün, Sheytanning kuchi zor namayan qilnidighan künni körsitudu. Yene kélip u «hazirqi zaman»ning özini körsitishi mumkin. Axir béríp «Mesihning kün» «rezillik kün»ni tügeshtüridu. ■ 6:13 2Kor. 10:4. ■ 6:14-15 Yesh. 59:17; Luqa 12:35; 2Kor. 6:7; 1Pét. 1:13. □ 6:16 «...Bu ishlarning hemmiside iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar» — yaki «...Hemmidin muhimi iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar» yaki «Bularning hemmisining üstige, iman-ishenchning qalqinini qolgha élinglar».

qilichini élinglar; □ ■ 18 hemme waqit-pesilde Rohta herxil dua-tilawet hem iltija bilen dua qilinglar; del bu ishta qet'iy hoshyar turup barliq muqeddes bendiler üçün her tereplime dua-iltijalar qilinglar; □ ■ 19 men üçünmu dua qilinglarki, — éghiz achqinimda manga sözler kelsun, xush xewerning sirini dadilliq bilen ashkare qilay. ■ 20 Men del shu ishqqa zenjirler bilen baghlan'ghan elchimen; shunga qilishqa tékishlikim boyiche, *xush xewer yetküzüşte* dadilliq bilen söz qilishimha *dua qilinglar.* ■

21 Emdi méning toghramdiki ishlardin, méning qandaq ötüwatqanlıqimdin xewerlinishinglar üçün, soyümlük qérindash hem Rebde sadiq xizmetkar bolghan Tikikus silerge hemme ishlarni melum qildu. ■ 22 Méning uni del mushu ish üçün yéninglarga ewetishim, silerning ishlirimizdin xewerdar bolushinglar we uning könglünglarga teselli we ilham bérishi üchündür. ■

23 Qérindashlarga xatirjemlik, muhebbet hem iman-ishench Xuda'Ata we Reb Eysa Mesihdin bolghay!

24 Reb Eysa Mesihni ölmes-chirimas söygü bilen söygüchilerge méhir-shepqed yar bolghay!

□ 6:17 «Xudanıng söz-kalamını, yeni Rohning qilichini élinglar» — «Roh» — Xudanıng Rohı, Muqeddes Roh. ■ 6:17 Yesh. 59:17; 1Tés. 5:8; Ibr. 4:12; Weh. 2:16. □ 6:18 «hemme waqit-pesilde rohta herxil dua-tilawet hem iltija bilen dua qilinglar» — «Roh» — Xudanıng Rohı, Muqeddes Roh. ■ 6:18 Luqa 18:1; Rim. 12:12; Kol. 4:2; 1Tés. 5:17. ■ 6:19 Ros. 4:29; 2Tés. 3:1. ■ 6:20 2Kor. 5:20. ■ 6:21 Ros. 20:4; Kol. 4:7; Tit. 3:12. ■ 6:22 2Tim. 4:12.

**Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script**

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5